

๒๐

พากเพียรเพื่อ พระนิพพาน

ผู้ฉลาดนั้น เป็นผู้เพ่งพินิจ มีความเพียรติดต่อกัน
มีความบากบั่นมั่นคงเป็นนิตย์ ย่อมถูกต้องพระนิพพาน
อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ หารธรรมอื่นยิ่งกว่าไม่ได้

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๔

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าทรงเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแล้ว มีความบริสุทธิ์หมดจดจากกิเลสอาสวะทั้งปวง ได้เข้าถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ที่ความทุกข์ใดๆ เข้าไปไม่ถึง จึงมีแต่ความสงบเย็น เป็นสุขล้วนๆ ไม่มีทุกข์ เจือปนเลย ดังที่พระพุทธรองค์ตรัสรับรองไว้ว่า นิพพานํ ปรมํ สุขํ นิพพานเป็นสุขอย่างยิ่ง แต่กว่าที่จะบรรลุเป้าหมายสูงสุดนี้ได้ พระองค์ต้องสั่งสมบุญบารมีมายาวนานนับภพนับชาติไม่ถ้วน พวกเราซึ่งเป็นชาวพุทธ ควรต้องเจริญรอยตามพระองค์ ตั้งใจสั่งสมความดีให้เต็มที่ สร้างบุญบารมีกันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ถึงฝั่งแห่งพระนิพพาน

พระลัมมาลัมพุทเธเจ้าตรัสไว้ใน ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ว่า

“เต ฌายีโน สาทติกา นิจุํ ทพฺพปรกฺกมา
สุสนฺติ อีรา นิพฺพานํ โยคฺกุเขมํ อนุตฺตรํ

ผู้ฉลาดนั้น เป็นผู้เพ่งพินิจ มีความเพียรติดต่อกัน มีความบากบั่นมั่นคงเป็นนิตย์ ย่อมถูกต้องพระนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากโยคะ ทาธรรมอื่นยิ่งกว่าไม่ได้”

บุคคลผู้มีปัญญา หากปรารถนาจะหลุดพ้นจากทุกข์ในสังสารวัฏ ต้องแสวงหาหนทางพระนิพพาน อันเป็นทางแห่ง

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๕

ความบริสุทธิ์ อีกทั้งต้องมีความพากเพียรพยายามไม่ลดละ เพื่อทำความปรารถนานั้นให้สำเร็จ จนได้บรรลุมรรคผลนิพพาน ประสบความสำเร็จในชีวิต ทั้งยังสามารถเป็นกัลยาณมิตรชี้ทางสว่างและเป็นแบบอย่างให้กับชาวโลกได้อีกด้วย ดังเช่นพระมหามิตตเถระผู้มีความเคารพในทานที่ญาติโยมตั้งใจถวายด้วยศรัทธา เรืองมืออยู่ว่า

มหาอุบาสิกาท่านหนึ่ง อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่พระมหามิตตเถระไปบิณฑบาตเป็นประจำ นางเป็นคนมีศรัทธา ได้อุปัฏฐากดูแลท่าน เสมือนกับเป็นพระลูกชายของตนเอง วันหนึ่งนางจะต้องเข้าไปทำธุระในป่า ไม่ได้อยู่ตักบาตรเอง จึงส่งลูกสาวว่า “เมื่อพระพี่ชายของลูกมาบิณฑบาต ให้ลูกเอาข้าวสาร น้ำนม เนยใส น้ำอ้อย ที่มีอยู่ในครัว มาปรุงให้อร่อยที่สุด แล้วถวายใส่บาตรท่าน”

ลูกสาวถามแม่ว่า “แล้วแม่จะรับประทานอาหารเข้านี้ด้วยกันหรือไม่” นางตอบว่า “ไม่ต้องเป็นห่วง แม่กินอาหารที่เหลือจากเมื่อคืนนี้เรียบร้อยแล้ว” ลูกสาวถามอีกว่า “แล้วอาหารกลางวันล่ะ แม่จะรับประทานอะไร” นางจึงบอกให้ลูกสาวเอาปลายข้าวมาต้มกับผักตอง เพื่อเป็นอาหารกลางวัน

ในขณะที่สองแม่ลูกกำลังสนทนากันนั่นเอง พระมหา-

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๖

मितตเถระเดินทางมาถึงใกล้ๆ บริเวณนั้น ได้ยินคำสนทนาของ
สองแม่ลูก เกิดความสนใจ ท่านสอนตนเองว่า “มหาอุบาลิกานี้
ต้องรับประทานอาหารที่ค้างคืน แม้อ่อนกลางวันก็จะรับ
ประทานเพียงข้าวต้มใส่ผักดอง แต่เวลานางถวายทานให้เรา
กลับถวายแต่อาหารที่ดี ที่ประณีตทั้งนั้น ซึ่งการที่มหาอุบาลิกา
ถวายอาหารให้เรา นี้ ก็ไม่ได้คิดว่า จะต้องการเรียกสวณไร่นา
อาหาร เสื้อผ้าอาภรณ์ หรือทรัพย์สินเงินทองใดๆ จากเราเลย
แต่เพียงปรารภนาบุญอันเป็นทางมาแห่งสมบัติทั้งสาม คือ
มนุษย์สมบัติ ทิพยสมบัติ และนิพพานสมบัติ แล้วตัวเราเองมี
ความบริสุทธิ์พอที่จะเป็นเนื่อนาบุญ ที่จะทำให้สมบัติเหล่านั้น
เกิดขึ้นแก่มหาอุบาลิกาได้แล้วหรือยัง”

คิดเช่นนี้แล้ว พระมหามิตตเถระสำรวจคุณธรรมและ
ความบริสุทธิ์ของตนเอง เมื่อท่านรู้ว่า ท่านยังมีกิเลสอยู่ ไม่อาจ
ที่จะรับอาหารบิณฑบาตนี้ได้ จึงกลับไปยังถ้ำที่พัก เมื่อถึงที่
พักแล้ว ท่านตั้งใจทำภาวนาปรารภความเพียร โดยอธิษฐานจิต
ว่า “ตราบใดที่เรายังไม่บรรลอรหัตผล ตราบนั้นเราจะไม่ยอม
ออกจากถ้ำ”

เมื่อพระเถระตั้งใจมั่น ทำความเพียรโดยไม่ประมาท
ไม่เข้าใจก็หยุดนิ่ง ปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลาย

๑๘๓

ทั้งปวง ในที่สุดท่านก็ได้บรรลุอรหัตผลในเวลาก่อนอาหารเช้าของวันนั้นเอง เป็นพระชีณาสพหุลตพจน์แล้วจากกิเลสอาสวะได้เข้าถึงบรมสุข มีใจเบิกบาน เหมือนดอกบัวที่เบ่งบานในยามเช้าฉะนั้น

รุกขเทวาที่สิงสถิตอยู่ใกล้ประตูถ้า รู้ว่าท่านได้บรรลุธรรมแล้ว ต่างเปล่งอุทานออกมาว่า “ท่านผู้เป็นบุรุษอาชาไนย ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อท่าน ท่านเป็นยอดคน เป็นผู้สิ้นอาสวะแล้ว ข้าพเจ้าขอนอบน้อมต่อท่าน ท่านผู้วิรุฬหก ท่านเป็นผู้ควรอย่างยิ่งแก่ทักษิณาทานของมหาอุบาสิกา ที่ได้ถวายอาหารแด่พระอรหันต์เช่นท่าน หมูสัตว์ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ย่อมจะล่วงพ้นจากทุกข์ไปได้”

ขณะนั้นยังเป็นเวลาเช้าวอยู่ พระเถระจึงเดินเข้าไปบิณฑบาตในหมู่บ้านอีกครั้ง เด็กหญิงลูกสาวของมหาอุบาสิกา ก็ได้จัดเตรียมอาหารรอพระเถระอยู่ที่หน้าประตู เมื่อท่านมาถึงเด็กน้อยก็ถวายอาหารรสเลิศ ด้วยใจที่ปีติเบิกบาน และสังเกตเห็นว่า เช้าวันนี้ผิวพรรณของพระเถระเปล่งปลั่งผ่องใสเป็นพิเศษ เพราะรัศมีธรรมจับใบหน้าดูอึมเิบเบิกบานราวกับผู้วิรุฬหก

เมื่อมหาอุบาสิกากลับมาจากป่า ลูกสาวได้เล่าเรื่องราวทั้งหมดให้แม่ฟัง นางเกิดมหาปีติมาก บอกลูกสาวว่า “เห็นที่

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๘

วันนี้พระพี่ชายของเจ้า คงจะได้บรรลุคุณวิเศษแล้ว จึงมีความยินดียิ่งในพระพุทธศาสนา เป็นลาภของเราจริงๆ ที่ได้ทำบุญกับเนื่อนาบุญ” ทั้งสองแม่ลูกต่างรู้สึกปลื้มปิติยินดียิ่งนักในบุญกุศลที่ได้ทำไป

จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่า คนมีบุญ มีปัญญา เขาปรารถนาจะได้บุญใหญ่กัน อยากจะทำบุญกับเนื่อนาบุญ ทำกับทักษิณะบุคคล พระมหามิตตเถระท่านเป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญา มีโยนิโสมนสิการ รู้จักจับแง่คิด และทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ตนเองก็ได้บรรลุธรรม ผู้อื่นก็พลอยได้บุญไปด้วย เพราะท่านมีความเคารพในทาน เพียงแค่ได้ยื่นคำสนทนาของมหาอุบาสิกากับลูกสาวเพียงครู่เดียวเท่านั้น ก็เกิดแรงบันดาลใจที่จะปรารถนาความเพียรอย่างยั่งยืนวด จนได้บรรลุผลแห่งการบวชคือทำพระนิพพานให้แจ้ง ได้บรรลุวัตถุประสงค์อันสูงสุดของชีวิต

นิพพาน เป็นชื่อของความดับทุกข์ดับกิเลส ท่านได้แสดงไว้ ๒ ประเภท คือ “สอฺปาติเสสนิพพาน” เป็นนิพพานที่สามารถเข้าถึงได้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ อยู่ในตัวของเรา โดยมีจุดเชื่อมโยงกันที่ศูนย์กลางกายฐานที่ ๗ ถ้าเราหยุดใจได้ถูกส่วน มีความละเอียด ความบริสุทธิ์ถึงที่สุด ก็จะเข้าถึงได้ เป็นนิพพานของ

พากเพียรเพื่อพระนิพพาน

๑๘๕

พระอริยเจ้า ที่ขจัดกิเลสได้หมดสิ้นแล้ว แต่ว่ายังมีชีวิตอยู่ ส่วน “อนุปาติเสสนิพพาน” เป็นเหตุว่างอยู่นอกภพสามออกไป ผู้ที่หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ เมื่อขั้น ๕ ดับ คือ กายเนื้อแตกทำลายไป เหลือแต่ธรรมชั้นหรือธรรมกาย ก็จะถูกดึงดูดไปสู่อายตณนิพพาน

ดังนั้น ให้รู้จักเถิดว่า พวกเราทุกคนเกิดมาก็เพื่อแสวงหาพระนิพพาน ไม่ว่าจะประกอบภารกิจอันใดก็ตาม อย่าได้ละทิ้งการปฏิบัติธรรม ให้จัดสรรเวลาในการปฏิบัติธรรมให้ดี และชักชวนผู้มีบุญมาร่วมกันปฏิบัติธรรม ให้ขยายกันต่อไป ให้ทั่วทุกหนทุกแห่ง สันติสุขจะได้แผ่ขยายครอบคลุมไปทั่วประเทศและทั่วโลก

